

Секція 3
*Соціально-економічні проблеми розвитку суб'єктів
господарювання*

**ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВА**

Августинчик І.І.

*Науковий керівник: Бурмака М.М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Відповідно до філософського енциклопедичного словника розвиток – це незворотні, спрямовані, закономірні зміни матеріальних та ідеальних об'єктів [1]. Лише одночасна наявність усіх трьох вказаних властивостей відокремлює розвиток від інших змін: зворотність змін характеризує процеси функціонування, відсутність закономірностей характерна для випадкових процесів катастрофічного типу, при відсутності спрямованості зміни не можуть накопичуватися, і процес не має характерної для розвитку єдиної, внутрішньо взаємопов'язаної лінії.

В свою чергу І.В. Алексєєв [2], Б.Л. Кучин [3], розглядають розвиток як кількісні, структурні та якісні зміни.

Зокрема, Б.Л. Кучин [3] зазначає, що розвиток – це взаємопов'язані зміни якісних, кількісних та структурних категорій в системі.

На думку І.В. Алексєєва [2], розвиток системи – це кількісні та структурні зміни, що забезпечують перехід до нового якісного стану.

Таким чином, можна виділити три головних напрямки розвитку: збільшення масштабів споживання економічних ресурсів – кількісний аспект; зміни у складі елементів і їх комбінацій – структурний аспект; зсуви у споживчих характеристиках елементів, в їх індивідуальній і інтегральній корисності – якісний аспект.

В більш вузькому розумінні розвиток розглядають як об'єктивну зміну лише якісних характеристик системи, зумовлену як фундаментальними законами природи, так і закономірностями функціонування самих систем, тобто, іншими словами, в процесі розвитку формуються нові якості системи.

Головна мета розвитку – кожне підприємство повинно прагнути налаштуватись на більш економічний динамічний режим довгострокового функціонування в умовах змінного внутрішнього і зовнішнього середовища.

При декомпозиції ця мета розпадається на дві цілі:

- збільшення потенціалу прибутковості;
- забезпечення росту ринкової вартості підприємства.

Розвиток підприємства відбувається в процесі взаємодії двох механізмів – механізму прийняття рішення та спонтанного механізму масової інноваційної поведінки.

Таким чином, розвиток підприємства може бути або таким, що планується і свідомо спрямований, або регульованим спонтанно, позбавленим індивідуальності внутріорганізаційним механізмом.

Об'єктивними критеріями розвитку підприємства є: якісно новий рівень потенціалу та його складових, удосконалення потенціалу, ускладнення зв'язків та відношень між ними; розширення діапазону реальних можливостей подальшого розвитку. Об'єктивним критерієм економічного зростання є збільшення розмірів потенціалу, нарощування об'ємів при збереженні пропорцій між його складовими та структурних характеристик. Таким чином, потенціал підприємства є фактором економічного розвитку та зростання.

Соціальний розвиток включає удосконалення соціальної структури колективу, зміцнення духовних основ особистості, формування в неї соціально значимих якостей, підвищення матеріального благоустрою на основі принципів соціальної справедливості.

Соціальний розвиток знаходить свій вияв і здійснюється через сукупність соціальних процесів і соціальних відносин. Головну роль тут відіграють соціальні процеси і соціальні відносини у сфері праці як основній сфері життєдіяльності людини.

У Великому економічному словнику [4] наводиться визначення економічного розвитку підприємства, згідно якого економічний розвиток – це довгострокова програма вдосконалення можливостей підприємства вирішувати різні проблеми та спроможностей до оновлення, особливо шляхом підвищення ефективності управління культурою виробництва. Економічне зростання створює певні передумови для економічного розвитку, тобто є потенціалом економічного розвитку.

Еволюцію соціально-економічних систем під дією протиріч, що виникають через обмеженість ресурсів для задоволення потреб суспільства, зіткнення інтересів людей, конкуренцію підприємств і т. д., що призводить до кількісного та якісного збільшення їх внутрішнього різноманіття, називають здатністю до розвитку.

Отже, соціально-економічний розвиток підприємства – це збалансовані кількісні, структурні і якісні зміни, які відповідають соціально-економічним цілям підприємства і враховують обмеження, що накладаються зовнішнім середовищем і потенціалом підприємства. Планування соціально-економічного розвитку підприємства є однією з найважливіших категорій методологічного базису стратегічного розвитку підприємства.

Література:

1. Філософський енциклопедичний словник : енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди ; голов. ред. В.І. Шинкарук. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.

2. Алексеев И.В. Экономический механизм управления развитием предприятия / И.В. Алексеев, Л.П. Белонога, В.И. Михайловский, С.В. Паранчук. – Львов : Світ, 1991. – 154 с.

3. Кучин Б.Л. Управление развитием экономических систем: технический прогресс, устойчивость / Б.Л. Кучин, Е.В. Якушева. – М. : Экономика, 1990. – 157 с.

4. Большой экономический словарь: 26500 терминов / [сост. А.Н. Азрилиян и др.]. – [Изд. 7-е, доп.]. – М.: Институт новой экономики, 2008. – 1471 с.

СИСТЕМОТВОРЧА ФУНКЦІЯ ЦІНИ

Бородай В.О.

Науковий керівник: Прокопенко М.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Попит на продукцію, що випускається підприємством тестується ринком – і основним лакмусовим папером є ціна її реалізації. Вигідна або не вигідна ця продукція, потрібна вона споживачеві або ні, підтверджується ринком і ціною продукції. Прийнята підприємством ціна на продукцію – це підсумок багатьох подій. Формування цін залежить від безлічі чинників, аналіз і облік яких є актуальною проблемою сучасних економічних досліджень.

До визначення цін не варто підходити ізольовано, як до простого розрахункового показника. Ціна, знаходячись в певних системі умовах, вимагає обліку усіх чинників, які на неї впливають (прямо і побічно), відсутність уваги до них веде до серйозних фінансових утруднень. Це недоотримання прибутку, неможливість розрахуватися з держбюджетом по податках, неможливість здійснювати розширене відтворення своєї підприємницької діяльності [1].

Будь-яка угода безпосередньо пов'язана з ринком. У міру збільшення числа угод росте число покупців і продавців.

При цьому може сформуватися ринок якогось окремого товару, послуги або іншого об'єкту, що має ціннісну значущість. Купівля-продаж товарів здійснюється за цінами. Тому ціна є невід'ємним параметром товарних ринків.

Ціна є інструментом функціонування будь-яких товарних ринків: споживчих, ринків товарів промислового призначення.

Крім того, ціна повинна розглядатися і в іншому аспекті – з точки зору ринкового механізму країни в цілому.

У цій якості вона неодмінно стикається як з окремими підприємцями, так і зачіпає державний ринковий механізм в цілому.

Ринок як система, розвиваючись за цими законами, диктує умови діяльності. Тому якщо окремі суб'єкти ринку працюватимуть не за правилами, то уся ринкова система країни не зможе стати регулятором економіки (порушення вказаних законів може привести до дефіциту або надвиробництва товарів) [2].

Державна цінова політика як найважливіший елемент економічної політики проводиться на національному і міжнародному рівнях за допомогою дії на кон'юнктуру ринку правил ціноутворення та має стратегічний і тактичний напрям.